

במסילה נעלה

מאת

הרב יואל רועי משדי שליט"א

מח"ס "במסילה נעלה" ור"מ בישיבת "נזר התורה"

הקשר בין פרשת ציצית לפרשת מרגלים
וסמיכות פרשת ציצית לפרשת קרח

"עלון לך אנשים"...

[א] הנה פרשתנו פותחת בענין המרגלים ומסתיימת בענין מצות ציצית, ונראה בס"ד לנעוץ סוף הפרשה בתחילתה וכדלהלן.

הנה עיקר המכשול של המרגלים נבע מחמת חמדת הכבוד, כמבואר בדברי חז"ל, וכפי שכתב בזה רבינו הרמח"ל במסילת ישרים (פרק יא) וז"ל: על חמדת הכבוד נכשלו רבים ונאבדו, הוא שגרם לפי דעת חכמינו למרגלים שיוציאו דבה על הארץ וגרמו מיתה להם ולכל דורם, מיראתם פן ימעט כבודם בכניסת הארץ, שלא יהיו הם נשיאים לישראל ויעמדו אחרים במקומם¹.

ומעתה, זהו הקשר בין ענין המרגלים למצות ציצית, וענינו, שבאה התורה לרמז לאדם, אם אינך רוצה להכשל בענין הכבוד כמו המרגלים, אזי תקפיד על מצות ציצית המציילה את האדם מחטא זה, וכפי שכתב בס' קב הישר (פרק מה) וז"ל: וכבר הזכרתי לעיל, שיש זמן ועת רצון בשעה שלובש בגד של ציצית, להתפלל על הצלת קנאה ושנאה וכעס². יהי רצון מלפניך ה' אלקי ואלקי אבותי, שלא אכעוס ושלא אכעיסך. רבש"ע זכני למידת ענוה ולמדת הכנעה, ודרך שקר הסר ממני ותורתך חנני, הדריכני באמתך ויחד לבבי לאהבה וליראה את שמך הגדול הגבור והנורא בכל לבבי ובכל נפשי ומאודי. ותפילה זו סגולתה להתפלל תכף אחר לבישת הטלית קטן ומועלת להנצל מכעס ומקנאה ומשנאת חנם. עכ"ל.

ויתכן שהטעם בזה כפי שכתבנו בס' במסילה נעלה (במאמר ויגבה לבו בדרכי ה', בסופו), עי' הערה³. ונראה לבאר בזה באו"א ביתר שאת, שהנה ע"י מצות ציצית, נזכר האדם ויודע ערכו ומעלתו שאינו ככל ההמון, אלא הינו בן מלך מרומם הלבוב שבגד מלכות - בגד הציצית. וכיון שמרגיש הרגשת רוממות ונכבדות מכה מצוה זו, על כן מרגיש סיפוק בנפשו ומכובד דיו, וקל לו יותר להתגבר כנגד חמדת הכבוד המדומה.

ואולם, כל זה אינו אלא אם האדם מתבונן במצות ציצית, וכעין דברי האלשיך הק' בפר' שלח (טו לט), שהנה ישנם השואלים, איך אומר הכתוב שבראותי הציצית אזכור את כל המצות, והלא הנני לובש ציצית יום יום ורואה אותו, ואיני זוכר כל מצות ה'. לזה אמר והיה לכם לציצית וכו'. משל לאדם שרוצה לזכור דבר מסוים אשר ירצה לעשות, אזי קושר חוט באחד מאצבעותיו לראות ולזכור הענין בל ישכח ממנו. והנה אם יקרה שאיש

¹ ובשיעורי ר' שמואל סנהדרין (קח ע"א), ביאר מרן הגר"ש רוזובסקי זצ"ל שאין הכונה שאנשים גדולים אלה במתכוין הניאו את לב העם מעלות לארץ בגלל מדת הכבוד, אלא כונת חז"ל היא שבלא יודעין ושלא במתכוין, (בבחינת "עקוב הלב מכל ואנוש הוא מי ידענו, אני ה' חוקר לבי" וגו'. ירמיהו יז, ט - י) היו משוחזים מחמדת הכבוד, עד שזה גרם להם שיראו באופן שלילי את הארץ.

² כתב מרן החפץ חיים בס' שמי"ל (חתימת הספר פ"ג), וז"ל: "מה נכון הוא לראות אותם כמה פעמים ביום, ובפרט בעת שעולה איזה מחשבה שאינה טהורה על לבו או איזה כעס, טוב מאד להסתכל אז בציצית ואז יפקע היצר".

³ הנה בשבת (קנ"ג ע"א) איתא, בכל עת יהיו בגדיך לבנים - אלו ציצית. וביארנו שם, שע"י מצות ציצית, נזכר האדם ויודע ערכו ומעלתו שאינו ככל ההמון, אלא הינו בן מלך הלבוב שבגד מלכות. [ובפרט שמרגיש הרגשת קדושה ע"י מצוה זו, כמו שהביא רבינו יונה בשערי תשובה (שער ג אות כב) וז"ל: ועל מצות ציצית אמרו רבותינו זכרונם לברכה (ספרי במדבר סוף פרשת שלח): שהציצית מוספת קדושה, שנאמר (במדבר טו מ): "למען תזכרו ועשיתם את כל מצותי והייתם קדושים לאלקיים"]. וממילא נזהר ונשמר מלהתלכלך בחטא, כיאה לבן מלך שמכיר ערכו ומעלתו, ואינו מתנהג שלא כפי הראוי לו. וכשיבוא היצר להחטיאו, יעמוד מולו ויתגבר בזכרו את מעלתו באמצעות המלבוש הנעלה שלו, והרי נשארים בגדיו לבנים מחטא ונקיים מעוון. וזהו כונתם 'בכל עת יהיו בגדיך לבנים זהו מצות ציצית', אם חפץ אתה שבגדיך יהיו לבנים ונקיים מחטא, ונשמתיך לא תתלכלך בעבירות, אזי תקפיד על מצות ציצית, כיון שבגד הציצית הינו מסייע לאדם לזכור היותו בן מלך מרומם ונעלה, ומצילו מכל לכלוך של חטא כאמור. וזתוה"ד בקצרה ועיי"ש שהרחבנו בזה.

וכתב מרן החזו"א באגרותיו (ח"א סי' י"י) וז"ל: "כשתזכה לקיים מצות ציצית, תרגיש שמחה מופרזה ברגשי קודש לקשור קשר של קיימא עם התורה והמצוה, ולכרות עמה ברית עולמים". ע"כ

אחד קשר חוט באצבעו, אך שלא בכונת מזכרת על שום דבר, ויהי היום אשר היה החוט ההוא קשור באצבעו, והיה לו ענין שהיה צריך לזכרו ושכחו, יתמה ויאמר, איך שכחתי הדבר ההוא, הרי קשור לי החוט למזכרת, ולא שוה לי החוט הקשור באצבעי לזכור אשר הפצתי לעשות. יענו וישבו לו, הלא סכל אתה, היות ובעת כריכת החוט לא חשבת על אותו ענין שבעבורו הינך כורך החוט, ולא קשרת אותו בכונת מזכרת ענין זה, אם כן, איך על ידו זכור תזכור את הדבר הזה. כן הוא ג"כ בענין הציצית, כאשר לובש הציצית כמצות אנשים מלומדה, שלא בכונה להביט בו לזכור, אז ודאי כי כאשר יראה אותו לא יזכור מצות ה'. רק מי שלובשו על מנת לזכור מצוות ה', כאדם הקושר חוט באצבעו לזכור בו דבר מסוים, אזי זכור יזכרנו ע"י ההבטה בציצית.

סמיכות פרשת ציצית לפרשת קרח

ב] ועל זה הדרך יש לבאר עוד הסמיכות של סוף פרשת שלח העוסקת במצות ציצית, לתחילת פרשת קרח העוסקת במחלוקתו של קרח על משה רבינו ע"ה, שהרי גאותו השפילתו כמבואר בפסחים (ק"ט ע"א), 'עושר שמור לבעליו לרעתו', אמר רבי שמעון בן לקיש, זה עשרו של קרח. וכתב רש"י בקהלת (ה יב), עושר שמור לבעליו לרעתו - כעושרו של קרח, שעל ידי כן נתגאה וירד לשאול. וע"ע במסילת ישרים (שם), מי גרם לקרח שיאבד הוא וכל עדתו עמו, אלא מפני הכבוד, ומקרא מלא הוא (במדבר טז): ובקשתם גם כהונה. וחכמים ז"ל (במדבר רבה יח) הגידו לנו, כי כל זה נמשך מפני שראה אליצפן בן עוזיאל נשיא, והיה רוצה להיות הוא נשיא במקומו.

ועל כן נסמכה פרשת ציצית לפרשת קרח, ללמדנו, שע"י מצות ציצית "לא יהיה כקרח וכעדתו", והיינו כאמור שמכח מצות ציצית מרגיש הרגשת רוממות ונכבדות, וקל לו יותר להתגבר כנגד חמדת הכבוד וקנאת איש מרעהו.

לחמוד יופי מצות ציצית ושכרה

"ועשו להם ציצית..."

הנה בס' אוצר דין רובו ככולו (פרק המילואים סימן ז), הארכנו בחשיבות לבישת ט"ק גם בלילה בשכבו על מטתו. שהרי לשיטת הרא"ש (הלכות קטנות הלכות ציצית סי' א) כסות יום חייב גם בלילה, וממילא זוכה כל רגע ורגע גם בלילה לקיים מצות עשה⁴ כשלוש טליתו שלבש ביום, (שגם הישן מקיים מצוה בשינתו כפי שהארכנו שם)⁵. ואף לשיטת הרמב"ם (פ"ג מהלכות ציצית ה"ז) הסובר שאינו תלוי בבגד אלא בעצם היום, יש להקפיד בזה כאשר קם ממטתו לאחר זמן עטיפת טלית, שאם ישן ללא ציצית, נמצא מפסיד מצוה יקרה זו זמן רב בזמן שהוא יום. עיי"ש בארוכה.

ושם בסוה"ד הדגשנו את חובת ההשתדלות המוטלת על האדם להקפיד על מצות ציצית, שיהיה הט"ק עליו כל היום. וכמבואר ברמב"ם (פ"ג מהלכות ציצית ה"א), שאין ראוי לאדם חסיד שיפטור עצמו ממצוה זו, אלא "לעולם ישתדל להיות עטוף בכסות המחוייבת בציצית כדי שיקיים מצוה זו". עיי"ש. [ואף על פי שבפשוט אינה אלא מצוה קיומית, מכל מקום האריכו בזה רבותינו הפוסקים, וישנם שנקטו שהדבר חיוב מעיקר הדין. יעויין בשו"ת ציץ אליעזר ח"ח (סי' ד) מש"כ בארוכה בדעת הפוסקים בזה בענין החיוב מדינא לחזור אחר מצוה זו ללכת בטלית קטן כל היום. וע"ע בדברות קודשו של השל"ה בספרו (מסכת חולין פרק נר מצוה אות יד)].

ובפרט לפי מש"כ האגרות משה בתשובה (או"ח ח"ד סימן ד), דהנה אף שמדינא ליכא חיוב ללבוש בגד החייב בציצית, מ"מ "כיון שנהגו כל ישראל ללבוש בגד החייב בציצית, אסור לשום אדם לעבור על זה", דלא גרע מכל מנהג, אף שאין בו קיום מצוה, שחייבין לקיימו משום שמע בני וגו' ואל תטוש תורת אמן, וכ"ש מנהג זה שיש בה גם קיום מצוה. ובכלל לא חסר טעמים למנהג זה, שהרי כמה ענינים ישנם במצות ציצית כדאמרינן במנחות (מג ע"ב), שקולה מצוה זו כנגד כל המצות כולן, וראיה מביאה לידי זכירה, וזכירה מביאה לידי עשיה. ורשב"י אומר, כל הזריז במצוה זו זוכה ומקבל פני השכינה. וראב"י אומר, שהוא חיזוק שלא יחטא. ובעידן ריתחא ענשינן, כדאמר מלאכא לרב קטינא במנחות (מא ע"א).

ועל האדם לזכור, אילו היו מציעים לו סכום רב של כסף על כל שניה שהינו לבוש בטלית קטן, האם היה מוריד טליתו ממנו ולו לשניה אחת... והלא בכל רגע שהט"ק עליו - גם בלילה כאמור - מקיים האדם מצות עשה היקרה מכל כסף וזהב שבעולם. ועל כן "צריך לחמוד בלבבו יופי המצוה ושכרה". (לשון רבינו יונה בשערי תשובה שער ג אות כב). בפרט במצוה זו שהינה גם סגולה נפלאה לזכות ליראת שמים, ולפרנסה טובה, ולרפואה, ומצלת מחטאים והרהורים ומכעס ומכל דבר וענין שאינו לכבוד שמים. ומוסיפה קדושה לאדם, וגורמת לעוד מעלות רבות ונשגבות. כמובא בספרי הפוסקים והאחרונים כנודע.

וכתב מרן החזו"א באגרותיו (ח"א סימן י) וז"ל: כשתזכה לקיים מצות ציצית, תרגיש שמחה מופרזה ברגשי קודש, לקשור קשר של קיימא עם התורה והמצוה, ולכרות עמה ברית עולמים.

⁴ [ויש לכיון על תנאי, אם מחוייב בציצית של יום גם בלילה כהרא"ש, אזי מכיון למצוה, ואם אינו חייב, מכיון שלא לצאת, שלא לעבור על ב"ת].

⁵ ובשו"ע או"ח (סי' יח סי"א) השאיר הדבר בספיקא דדינא אם קיימא לן כהרא"ש או כהרמב"ם. וכתבו האחרונים, שמאחר שלא הוכרעה ההלכה בזה, יש להחמיר באיסורי תורה כחומרת ב' הסברות, דהיינו להטיל בציצית בכסות המיוחד ליום או ליום ולילה אף אם לובשו בלילה, וכן יטיל ציצית אפילו לכסות המיוחד ללילה אם לובשו ביום. כ"כ בשולחן ערוך הרב שם סעי' ב, ובערוך השלחן שם סעי' ז. ועי' בבן איש חי (שנה ראשונה פרשת לך לך סעיף טז), וז"ל: מחמת דאיכא פלוגתא בין הרמב"ם והרא"ש בכסות המיוחד ליום ולילה, ומרן ז"ל לא גילה דעתו בכסות המיוחד ללילה ולובשו ביום, לכך צריך להחמיר באיסור תורה כחומרות שני הסברות וכו'. ויתירה מזו, יעויין בדברי אדונינו הגר"א בביאורו (שם) שמצדד כדעת הרא"ש וכמבואר במשנה ברורה (סי' ז). ועי' בדברי הגרעק"א סי' כא (סעי' ג) שבאר, שגם דעת האריז"ל כהרא"ש שכסות יום חייב בלילה. ועי' בזה בדברינו שם בארוכה.

העבר עיני מראות שוא

"ולא תתורו אזורי לבבכם ואזורי עיניכם..."

[א] הגה כתוב בתהילים, "העבר עיני מראות שוא בדרכיך חייני". (ק"ט לז).

נראה לפרש ע"ד הדרש בס"ד, דהנה סומא חשוב כמת (נדרים סד ע"ב), ואם סומא בגשמיות נחשב כמת, כ"ש שסומא ברוחניות נחשב כמת רוחני. ויעויין בדברי רבינו הנודע ביהודה בס' דרושי הצ"ח (דרוש א' ליום א' דסליחות, אות ו - ח), שכתב, שעל ידי העבירה פוגם האדם בנשמתו, ונעשה בעל מום. שאם פגם בראות עינים בהתבוננו ובהסתכלו בעריות, אזי עור הוא. או אם אץ ברגלים חוטא ורגליו לרע ירוצו, אזי פסח הוא. וכן בכל אבר שחוטא, נעשה מום בנשמתו.

וזוהו שאומר הכתוב, "העבר עיני מראות שוא", היינו שלא אראה מראות שוא ומדוחים, וממילא לא אהיה נחשב כמת, ועל כן, בדרכיך "חייני", אזכה לחיים. והיינו כאמור, שהחוטא בעיניו נחשב כמת, והשומר עיניו הרי הוא כחי. (ואמר 'בדרכיך', להורות על הזהירות ביציאתו לדרכך, שבדרכים יש להשמר ביותר).

[ב] והנה שאחד הדברים העיקריים המסייעים להצלחה בתורה הוא שמירת העינים והדיבור כידוע. ונראה לרמוז זאת בדברי הגמ' בברכות (יו ע"א), מרגלא בפומיה דרבי מאיר (בשמו של ה'), גמור בכל לבבך ובכל נפשך לדעת את דרכי ולשקוד על דלתי תורתך, "נצור תורתך בלבבך" ונגד עיניך תהיה יראתי, שמור פיך מכל חטא וטהר וקדש עצמך מכל אשמה ועון, ואני אהיה עמך בכל מקום.

וזה המרומז בדברי הגמ', אם רצונך לזכות ל"נצור תורתך בלבבך", היינו שתורתך לא תלך לאיבוד, (שלשון 'נצור' ענינו לשמור על הטוב שלא יאבד ממנו⁶), אזי "נגד עיניך תהיה יראתי, שמור פיך" וכו', היינו תקפיד על שמירת הפה והעינים.

מעלת מצות ציצית הגורמת לזכור כל מצוות ה'

"והיה לכם לציצית וראיתם אותו וזכרתם את כל מצוות ה' ועשיתם אותם... לבמען תזכרו ועשיתם את כל מצוותי..." (טו, לט - מ).

[א] ויש להתבונן, מה המיוחד במצות ציצית - הגורמת לזכור את כל מצוות ה' ולקיימם - יותר משאר מצוות.

וכתב בחינוך (מצוה שפו), שאין דבר בעולם יותר טוב לזכרון כמו נושא חותם אדוניו קבוע בכסותו אשר יכסה בו תמיד, ועיניו ולבו עליו כל היום וכו'. עיי"ש. כלומר, מצוה זו מיוחדת בזה שמלווה את האדם כל הזמן ורואה אותה תמיד, ועל כן זוכר הוא את שאר מצוות ה', בשונה משאר מצוות שאין האדם נושא אותם עמו.

וכענ"ז מבואר בפ"א בעל הטורים (טו לט), דהנה כיון שכתוב זכירה בציצית, לכן צוה ה' לעשות ציציות בארבע כנפות בגדיו, שכל מקום שיפנה יזכור (שו"ט תהלים פ"ו). ובכל אחד ה' קשרים, כדי שיזכור לחמשה חומשי תורה. ויש בכל אחד שמונה חוטים, שימנע מלעשות עבירה בשמונה אברים המרגילים לאדם לעבירה, ואלו הן, אונים, עינים, פה, חוטם, ידים, רגלים, ערוה והלב. [ואם שמר עצמו מעבירה זוכה לעלות למעלה מח' רקיעים דכתיב (ש"א כה כט) והיתה נפש אדוני צרורה בצרור החיים. ואם עבר בהן עבירה נידון בשמונה דינין בחיבוט הקבר ובשבעה מדורות של גיהנם]. וע"ע במה שכתב עוד בטור (סי' כד)⁷.

בגד המלכות - הציצית מרומם את האדם

ומביא אותו לקיום מצוות ה'

[ב] ונראה לבאר בזה באו"א, בהקדים אחד היסודות הגדולים בעבודת ה' יתברך, דהנה אחת הסיבות שהאדם מגיע לידי מכשול, היא מחמת שאינו מחשיב עצמו כבן מלך מלכי המלכים, והינו מרגיש שפל בעצמו, וכיון שאינו מכיר במעלותיו, וסבור שאינו חשוב כלל, לפיכך מושך ידיו מלהתעלות, ומתייאש ואומר לעצמו וכי מה בכך אם אחטא, מה בכך שאתלכלך בחטא, הרי ממילא כבר הנני מלוכלך ושפל, עוד לכלוך נוסף ר"ל ואין בכך כלום. [ואכן, זוהי דרכו של היצר הרע, להכניס בלב האדם הרגשת שפלות וחוסר הערכה, וכל מיני מחשבות שליליות שאין הוא מרומם

⁶ עיי' במש"כ בפר' מצורע במאמר 'מה חידש הרוכל'.

⁷ ועיי' נדרים (כה ע"א), שמצוה זו שקולה כנגד כל מצות שבתורה, וכ"ה בשבועות (כט ע"א), וכתב רש"י בשבועות (שם), דכתיב וזכרתם את כל מצות ה'. וגימטריא שלה שש מאות, ושמונה חוטים, וחמשה קשרים הרי י"ג. סה"כ תרי"ג. (ומקורו במדרש פרשת שלח פרק טו). ובנמוק"י ה' ציצית (יא ע"ב) כתב הטעם שלובשים ציצית ואח"כ תפילין, משום ששקולה מצות ציצית כנגד כל המצוות, משה"כ היא קודמת. ובפ"י הדר זקנים (בראשית א א) כתב, דלפיכך מתחילה התורה באות ב' ומסיימת באות ל', כנגד ל"ב חוטים שבציצית ששקולה כנגד כל המצוות שנאי ועשיתם את כל מצותי.

ונעלה, ומסיר מאת האדם את כבודו, הודו והדרו. ובזה הדרך סלולה להחטיא את האדם, שלאחר שחושב האדם שהינו שפל ונבזה, אזי מתייאש מעצמו, ואומר בלבו, ממילא איני מוערך וחשוב, על כן אתגאל בהבלי העולם ובזוהמת החטא]. אך האדם המרגיש הרגשת רוממות, ומתעלה בעבודת ה' עד היותו נכבד וחשוב, ויודע שהוא חלק אלוך ממעל, ומרגיש שמחה וסיפוק בעבודת ה', ואינו מביט לאחור, ומכיר ויודע ההבדל התהומי שבינו לבין אנשי העולם, ומאן מלכי רבנו, הרי שאינו נופל בקלות ברשת היצר המבקש להשפילו בטומאת החטא. ועיין בזה בס' במסילה נעלה במאמר ויגבה לבו בדרכי ה' שהארכנו בזה. וע"ע בשיחות מוסר להגר"ח שמואלביץ (ח"ב מאמר טו), שהאריך ביסוד הדברים הללו, והוכיח כן מכמה מקומות בדברי חז"ל, שהרגשת הרוממות יש בה כדי להנצל מעצת היצר המבקש להשפילו בטומאת החטא.

עוד יש להקדים ממה שכתבנו שם, שבכחה של מצות ציצית לדחות מלבו את ההרגשה השלילית של השפלות, ואדרבא נוסכת בקרבו הרגשת רוממות, ותוה"ד, שע"י מצות ציצית, נזכר האדם ויודע ערכו ומעלתו שאינו ככל ההמון, אלא הינו בן מלך הלבוש בבגד מלכות. [ובספר כד הקמח (ערך ציצית) כתב, שהציצית נקראת בלשון חכמים טלית, והוא לשון עילוי ורוממות, מלשון ונטילת מן ארעא (דניאל ז)]. ובזה ביארנו דברי הגמ' בשבת (קנג ע"א), 'בכל עת יהיו בגדיך לבנים' - זה ציצית. והיינו שע"י מצות ציצית, נזכר האדם ויודע ערכו ומעלתו שאינו כשאר ההמון, אלא הינו בן מלך הלבוש בבגד מלכות. וממילא נזהר ונשמר מלהתלכלך בחטא, כיאה לבן מלך שמכיר ערכו ומעלתו, ואינו מתנהג שלא כפי הראוי לו. וכשיבוא היצר להחטיאו, יעמוד מולו ויתגבר בזוכרו את מעלתו באמצעות המלבוש הנעלה שלו, והרי נשארים בגדיו לבנים מחטא ונקיים מעוון. וזהו כונתם 'בכל עת יהיו בגדיך לבנים' זהו מצות ציצית, אם חפץ אתה שבגדיך יהיו לבנים ונקיים מחטא, ונשמתך לא תתלכלך בעבירות, אזי תקפיד על מצות ציצית, כיון שבגד הציצית הינו מסייע לאדם לזכור היותו בן מלך מרומם ונעלה, ומצילו מכל לכלוך של חטא כאמור.

ומעתה, יתבאר היטב מה המיוחד במצות ציצית בדוקא, שהיא מצוה המזכירה לאדם תדיר היותו בן מלך הלבוש בבגד מלכות, והרגשת הרוממות מכה מצות הציצית מסייעת להנצל מעבירות ומביאה אותו לקיום מצוות ה' כאמור, ועל כן כיון ש'וראיתם אותו' אזי 'וזכרתם את כל מצוות ה' ועשיתם אותם".⁸

[אך כל זה אינו אלא אם האדם מתבונן במצות ציצית, וכפי שכתב האלשיך הק' בפרשתינו (טו לט), שאם לובש את הציצית כמצות אנשים מלומדה, שלא בכונה להביט בו לזכור, אז ודאי כי כאשר יראה אותו לא יזכור מצות ה'. רק מי שלובשו על מנת לזכור מצוות ה', אזי זכור יזכרונו ע"י ההבטה בציצית].

קדושת הציצית

מביאה את האדם לקיים מצוות ה'

[ג] עוד יש לומר, שהנה אחד הדברים המרחיקים את האדם מקונו וממצוותיו, הוא מחמת הטומאה האופפת את לבו של האדם, כידוע. והנה מצות ציצית מוסיפה קדושה גדולה לאדם, כדכתיב "והייתם קדושים לאלוקיכם", וכפי שהביא רבינו יונה בשערי תשובה (שער ג אות כב) וז"ל: ועל מצות ציצית אמרו רבותינו זכרונם לברכה (ספרי סו"פ שלח), שהציצית מוספת קדושה, שנאמר (במדבר טו מ): "למען תזכרו ועשיתם את כל מצותי והייתם קדושים לאלוקיכם". וכענ"ז כתב מרן החזו"א באגרותיו (ח"א סי' י') וז"ל: "כשתזכה לקיים מצות ציצית, תרגיש שמחה מופרזה ברגשי קודש לקשור קשר של קיימא עם התורה והמצוה, ולכרות עמה ברית עולמים".

ועל כן מצות ציצית הגורמת לקדושה גדולה, ממילא מביאה את האדם ל'וזכרתם את כל מצוות ה' ועשיתם אותם'.

"לקשור קשר של קיימא עם התורה והמצוה"...

היחודיות של מצות תפילין שנאמר בה 'למען תהיה תורת ה' בפיך'

⁸ ונראה להוסיף בזה, שזה הענין גם במצות תפילין, שנאמר בה "למען תהיה תורת ה' בפיך" (שמות יג ט). ולכאורה, מה המיוחד במצות תפילין דוקא - יותר משאר כל המצוות - המסייעת לאדם שתהיה כל תורת ה' בפינו. ועל הדרך הנ"ל יש לומר בזה, דהנה התפילין נקראים "פאר", שנאמר 'פארך חבוש עליך' (יחזקאל כד יז). ומטעם זה מבואר בשו"ע סימן כה (סעי' ג), שהרא"ש היה מסדר הברכות עד עוטר ישראל בתפארה, ואז היה מניח תפילין ומברך עוטר ישראל בתפארה. והטעם בזה, כדי ליתן שבח והודאה בברכה זו גם על התפילין שנקראין פאר, שנאמר פארך חבוש עליך, וקאי על תפילין שהן פאר לישראל, כמו שנאמר וראו כל עמי הארץ וגו' ויראו ממך ודרשינן אלו תפילין שבראש. לכן סמכה לברכת עוטר ישראל בתפארה. כמבואר במשנ"ב שם. ובעטר"צ שם הוסיף עוד, שתפילין מלשון פלילה, לפי שהן אות ועדות לכל שהשכינה שורה עלינו, כדכתיב (דברים כח ו), וראו כל עמי הארץ וגו', ודרשו רבותינו ז"ל במנחות (לה ע"ב) אלו תפילין שבראש. [ואולם, יעו"ש במשנ"ב (ס"ק יג), שהביא בשם ארצות החיים שכתב, לא ראיתי שנוהגין כן, רק מניחין תפילין קודם ברכת השחר או אח"כ, כל אחד לפי מנהגו, רק ראיתי מדקדקים למשמש בתש"י וש"י בשעה שמברך ברכה זו].

ועל כן כאשר מניח האדם תפילין ומתבונן במעלתו שזוכה להיות לבוש ב'פאר', אזי לא במהרה מתפתה לדברי היצר שמנסה להשפילו ולהחטיאו בטומאת העוונות אשר הינם ההפך מ'פאר'. ואדרבא, מכיר במעלתו המפוארת, שזכה להתעטר בתפארה, והרגשה נעלית זו מסייעת לקיים את כל מצוות ה', ועל כן "למען תהיה תורת ה' בפיך".